ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 14. janvārī[1]

**Lieta C-913/19**

***CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością***
**pret**
***Gefion Insurance A/S***

(*Sąd Rejonowy w Białymstoku* (Bjalistokas rajona tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija civillietās un komerclietās – Īpašā jurisdikcija – Civiltiesiskās atbildības apdrošināšana – Prasījumu cesija – Filiāles, aģentūras vai struktūras jēdziens

1. Pamatlietā ir radušās debates par kādas Polijas tiesas starptautisko jurisdikciju skatīt strīdu starp sabiedrību, kurai persona, kas cietusi Polijā notikušā ceļu satiksmes negadījumā, ir cedējusi savas tiesības, un Dānijā iedibinātu apdrošināšanas sabiedrību, kura sedz negadījumu izraisījušās personas riskus.

2. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu Polijas tiesa lūdz Tiesu interpretēt Regulas (ES) Nr. 1215/2012[2] II nodaļas 3. iedaļas noteikumus par īpašo jurisdikciju lietās, kas attiecas uz apdrošināšanu, saistībā ar šīs regulas 7. panta 2. un 5. punktu. Saskaņā ar pēdējiem minētajiem punktiem jurisdikcija ir tās vietas tiesām, kur iestājies [vai var iestāties] notikums, kas rada kaitējumu (2. punkts), un – lietās, kas ierosinātas pret galveno sabiedrību saistībā ar tās filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbību, – šīs filiāles, aģentūras vai cita struktūras atrašanās vietas tiesām (5. punkts).

3. Taisāmajā spriedumā (vēl vienā, kas papildinās spriedumu klāstu lietās, kuras attiecas uz apdrošināšanu)[3] Tiesa varēs izpētīt arī attiecības starp Regulas 7. panta 5. punktu un Direktīvu 2009/138/EK[4].

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Regula").

3 Skat. nesenākus spriedumus, 2020. gada 27. februāris, BALTA (C-803/18, EU:C:2020:123); 2018. gada 31. janvāris, *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50), un 2016. gada 21. janvāris, *SOVAG* (C-521/14, EU:C:2016:41).

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (Maksātspēja II) (OV 2009, L 335, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "direktīva "Maksātspēja II"").

## I. Tiesiskais regulējums

### *A. Regula Nr. 1215/2012*[5]

4. Saskaņā ar šīs regulas 16. apsvērumu:

“Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi. Ciešas saistības pastāvēšanai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš iespējamība, ka prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā. [..]”

5. Tās 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu [Ja vien šajā regulā nav paredzēts citādi,] personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības.”

6. Saskaņā ar tās 5. panta 1. punktu:

“Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem.”

7. Saskaņā ar šīs regulas 7. pantu:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī:

[..]

2) lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu;

[..]

5) attiecībā uz strīdu, kas izriet no filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbības, – filiāles, aģentūras vai citas struktūras atrašanās vietas tiesās.”

8. Regulas II nodaļas 3. iedaļas 10.–16. pantā ir ietverti noteikumi par jurisdikciju lietās, kas attiecas uz apdrošināšanu.

9. Šīs regulas 10. pantā ir noteikts:

“Lietās, kas attiecas uz apdrošināšanu, jurisdikciju nosaka atbilstīgi šai iedaļai, neskarot 6. pantu un 7. panta 5. punktu.”

5 Atbilstoši 1. un 2. pantam Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalījās Regulas pieņemšanā un tā neuzliek Dānijai saistības, nedz liek tai to piemērot; tomēr ar 2012. gada 20. decembra vēstuli Dānija paziņoja Komisijai savu lēmumu piemērot Regulas saturu (OV 2013, L 79, 4. lpp.).

### *B. Direktīva 2009/138*

10. Saskaņā ar šīs direktīvas 145. pantu ("Filiāļu nodibināšanas nosacījumi"):

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka apdrošināšanas sabiedrība, kas vēlas dibināt filiāli citas dalībvalsts teritorijā, par to paziņo savas piederības dalībvalsts uzraudzības iestādēm.

Uz jebkuru sabiedrības pastāvīgu darbību dalībvalstī attiecina tādus pašus nosacījumus kā uz filiāli, pat ja tā nav filiāles formā, bet ir tikai birojs, ko vada pašas sabiedrības personāls vai neatkarīga persona, kam piešķirtas pastāvīgas pilnvaras rīkoties sabiedrības vārdā [, kā to darītu aģentūra].

[..]"

11. Tās 151. pantā ("Nediskriminējoša attieksme pret personām, kas iesniedz prasības") ir norādīts:

"Uzņēmēja dalībvalsts prasa nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībai nodrošināt to, ka personām, kas iesniedz prasības sakarā ar attiecīgās dalībvalsts teritorijā notikušiem negadījumiem, netiek radīti nelabvēlīgāki apstākļi tikai tādēļ, ka sabiedrība apdrošina pret I pielikuma A daļas 10. apdrošināšanas veida risku, izņemot pārvadātāju atbildību, sniedzot pakalpojumus, nevis izmantojot iestādi šajā valstī."

12. Šīs direktīvas 152. pantā ("Pārstāvis") ir noteikts:

"1. Direktīvas 151. pantā minētajām vajadzībām uzņēmēja dalībvalsts prasa nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībai iecelt pārstāvi, kas pastāvīgi dzīvo vai veic uzņēmējdarbību šīs dalībvalsts teritorijā, uzdodot viņam apkopot visu vajadzīgo informāciju, kas saistīta ar prasībām, un piešķirot viņam pietiekamas pilnvaras pārstāvēt sabiedrību attiecībās ar personām, kam nodarīts kaitējums un kas varētu iesniegt prasības, ietverot šādu prasību apmaksu, kā arī pārstāvēt vai, vajadzības gadījumā, nodrošināt sabiedrības pārstāvību attiecīgās dalībvalsts tiesās un iestādēs sakarā ar šīm prasībām.

[..]"

## II. Lietas faktiskie apstākļi un prejudiciālie jautājumi

13. *CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością* (turpmāk tekstā – "*CNP*") ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar juridisko adresi Polijā.

14. *Gefion Insurance A/S* (turpmāk tekstā – "*Gefion*") ir apdrošināšanas sabiedrība ar juridisko adresi Dānijā.

15. *Crawford Polska sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – "*Crawford Polska*"), ar domicilu Polijā, ir sabiedrība, kam *Gefion* [6] ir piešķīrusi tiesības "pilnīgi izskatīt prasījumus", kā arī "pārstāvēt *Gefion* visās tiesvedībās [..] tiesās un citās valsts iestādēs".

16. *Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością* (turpmāk tekstā – "*Polins*"), otra Žihlinā [*Żychlin*] (Polija) dibināta sabiedrība, arī ir *Gefion* pārstāve Polijā [7].

17. 2018. gada 28. februārī notika ceļu satiksmes negadījums Polijā, kurā sadūrās cietušās personas transportlīdzeklis un negadījuma izraisītāja transportlīdzeklis. Tobrīd negadījuma vaininiekam bija ar *Gefion* noslēgts sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums.

6 Saskaņā ar 2016. gada 31. maija pilnvaru, ko sabiedrībai *Crawford Polska* bija izdevuši pilnvarotie *Gefion* valdes locekļi.

7 Tā darbojas apdrošināšanas aģenta statusā atbilstoši Polijas tiesiskajam regulējumam, ar kuru transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/97 (2016. gada 20. janvāris) par apdrošināšanas izplatīšanu (pārstrādāta redakcija) (OV 2016, L 26, 19. lpp.).

18. Transportlīdzekļa remonta laikā 2018. gada 1. martā cietusī persona noslēdza ar remontdarbnīcu aizstājēja transportlīdzekļa apmaksātas nomas līgumu.

19. Apmaksājot nomas pakalpojumu, cietusī persona cedēja remontdarbnīcai turpmāko prasījumu pret *Gefion*. Pēc nomas beigām remontdarbnīca izsniedza PVN rēķinu par pakalpojumu.

20. 2018. gada 25. jūnijā *CNP*, noslēdzot līgumu par prasījuma cesiju, iegādājās no remontdarbnīcas tiesības piedzīt no *Gefion* maksājamo prasījumu par aizstājēja transportlīdzekļa nomas izdevumu atlīdzināšanu.

21. Tajā pašā dienā *CNP* vērsās pie *Gefion* ar aicinājumu samaksāt maksu par nomu, kura izriet no rēķina. Maksājuma pieprasījums tika nosūtīts uz sabiedrības *Polins* adresi.

22. *Gefion* uzdevumā *Crawford Polska* uzņēmās veikt maksājumu saistībā ar prasījumu. Rīkojoties *Gefion* vārdā un labā, *Crawford Polska* daļēji pārskatīja rēķinu un apstiprināja daļu no pieprasītās summas.

23. Tajā pašā dokumentā par šiem jautājumiem *Crawford Polska* sniedza informāciju par iespēju iesniegt tai sūdzību kā apdrošināšanas sabiedrības pilnvarotajam subjektam. Tā arī iekļāva informāciju par iespēju celt prasību pret *Gefion* vai nu atbilstīgi vispārējiem noteikumiem jurisdikcijas jomā, vai arī apdrošinājuma ņēmēja, apdrošinātā, labuma guvēja vai ar apdrošināšanas līgumu pilnvarotās personas domicila tiesā.

24. 2018. gada 20. augustā *CNP* cēla pret *Gefion* prasību *Sąd Rejonowy w Białymstoku* (Bjalistokas rajona tiesa, Polija). Attiecībā uz starptautisko jurisdikciju *CNP* izmantoja *Gefion* publicēto informāciju par to, ka tās galvenais pārstāvis Polijā ir *Polins*. Tā lūdza, lai *Gefion* adresētie paziņojumi tiktu pārsūtīti *Polins*.

25. *Gefion* kā atbildētāja iebilda pret prasības pieņemšanu izskatīšanai Polijas tiesas jurisdikcijas neesamības dēļ. Kā jurisdikcijai piemērojamo tiesību normu tā norādīja Regulas 5. panta 1. punktu. Papildus norādei par to, ka *CNP* ir profesionāls subjekts, kurš nodarbojas ar tādu prasījumu iegādi, kuri izriet no apdrošināšanas līgumiem, tā apgalvoja, ka *CNP* nav apdrošinājuma ņēmēja, apdrošinātā vai labuma guvēja statusa un ka attiecīgi tai nav iespējas celt prasību tiesā citā dalībvalstī, kas nav apdrošinātāja domicila dalībvalsts.

26. *CNP* iebilda, norādot, ka atbildētāja ir iekļauta to Polijā reģistrēto ES/EBTA dalībvalstu apdrošināšanas sabiedrību sarakstā, ko uzrauga *Komisja Nadzoru Finansowego* (Finanšu uzraudzības komisija, Polija), ka tā pārdod polises Polijas teritorijā un ka nav pieļaujams, ka subjekts, kas pārņem prasījumu no cietušās personas, nevar pieprasīt remonta izmaksu atlīdzināšanu tās vietas tiesā, kurā ir radies apdrošināšanas gadījums un tika veikts remonts.

27. Šādos apstākļos *Sąd Rejonowy w Białymstoku* (Bjalistokas rajona tiesa) uzdod Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Regulas Nr. 1215/2012] 13. panta 2. punkts, skatīts kopā ar 10. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka strīdā starp uzņēmēju, kurš ir ieguvis no cietušā prasījuma tiesības pret apdrošināšanas sabiedrību, kuras izriet no civiltiesiskās apdrošināšanas, un šo apdrošināšanas sabiedrību nav izslēgta tiesas jurisdikcijas noteikšana uz šīs regulas 7. panta 2. punkta vai 7. panta 5. punkta pamata?

2) Vai – ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde – [Regulas Nr. 1215/2012] 7. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka komercsabiedrība, kura darbojas dalībvalstī un atlīdzina materiālo kaitējumu transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas ietvaros, rīkojoties atbilstīgi līgumam, kurš ir noslēgts ar apdrošināšanas sabiedrību ar domicilu citā dalībvalstī, ir tās filiāle, aģentūra vai cita struktūra?

3) Vai – ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde – [Regulas Nr. 1215/2012] 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas veido neatkarīgu jurisdikcijas noteikšanas pamatu dalībvalsts, kurā norisinājies kaitējumu izraisījušais notikums, tiesai, kurā kreditors, kas no cietušā ir ieguvis prasījuma tiesības, kuras izriet no civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas, ceļ prasību pret apdrošināšanas sabiedrību, kuras domicils ir citā dalībvalstī?"

## III. Tiesvedība

28. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika reģistrēts 2019. gada 13. decembrī.

29. Rakstveida apsvērumus iesniedza *CNP*, *Gefion*, Polijas Republikas valdība un Eiropas Komisija. Tiesas sēdes rīkošana netika uzskatīta par vajadzīgu.

## IV. Analīze

30. Atbilstoši Tiesas norādījumiem paudīšu viedokli tikai par otro prejudiciālo jautājumu. Tajā, kā tas ir formulēts, iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Regulas 7. panta 5. punktā minēto jēdzienu "filiāle, aģentūra vai cita struktūra" apstākļos, kādi ir šajā strīdā.

31. Uzskatu, ka atbildi uz šo jautājumu var izsecināt no judikatūras, ko ir izstrādājusi Tiesa attiecībā uz šo tiesību normu kopš tās iekļaušanas Briseles 1968. gada konvencijā [8], kā paskaidrošu vēlāk.

32. Ciktāl iesniedzējtiesa un dažas no personām, kas iestājās prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, vairāk vai mazāk tangenciāli ierosināja paplašināt debates un attiecināt tās arī uz citām tiesību normām apdrošināšanas jomā (direktīva "Maksātspēja II"), atsaukšos arī uz tām.

### *A. Ievada apsvērumi*

33. Regulas 7. panta 5. punkta tiešais priekštecis ir Regulas (EK) Nr. 44/2001 [9] 5. panta 5. punkts, savukārt pēdējās minētās tiesību normas priekštecis ir 1968. gada Briseles konvencijas 5. panta 5. punkts. Tiesību normas jēga palika nemainīga.

34. Tiesa ir interpretējusi šīs trīs normas spriedumos, kas ir radījuši pastāvīgo judikatūru [10], kura, loģiski, būtu jāievēro, atbildot uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tiek garantēta arī nepārtrauktība šā instrumenta un pirms tā bijušo agrāko instrumentu interpretācijā – atbilstoši Regulas 34. apsvērumam.

8 1968. gada Briseles Konvencija par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp., konsolidētais teksts – OV 1998, C 27, 1. lpp.).

9 Padomes Regula (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp., labojums – OV 2011, L 81, 18. lpp.).

10 Dažos spriedumos rezolutīvās daļas formulējums ir acīmredzami atkarīgs no lietas apstākļiem: skat. spriedumus, 1981. gada 18. marts, *Blanckaert & Willems* (139/80, EU:C:1981:70; turpmāk tekstā – "spriedums *Blanckaert & Willems*"), un 1987. gada 9. decembris, *SAR Schotte* (218/86, EU:C:1987:536; turpmāk tekstā – "spriedums *SAR Schotte*"). Tas neliedza izstrādāt vispārējos kritērijus, kuri akcentē, no vienas puses, attiecības starp ārzemju un vietējiem subjektiem un to, kā tos uztver trešās personas, un, no otras puses, tuvumu starp apspriesto un tiesas atrašanās vietu (skat. šo secinājumu 38. un nākamos punktus).

35. Regulas 7. panta 5. punkts ir iekļauts tās II nodaļas 2. iedaļā ("Īpašā jurisdikcija"). Tas regulē arī strīdus apdrošināšanas lietās vai, precīzāk, strīdus, kuri ietilpst tās pašas nodaļas 3. iedaļas ("Jurisdikcija lietās, kas attiecas uz apdrošināšanu") piemērošanas jomā, kad tie atbilst prasītajiem nosacījumiem [11]. Tā tas izriet no atrunas, kas ietverta Regulas 10. pantā [12].

36. Regulas 7. panta 5. punkta interpretācijas kritēriji, kurus izklāstīšu vēlāk, nemainās atkarībā no tā, vai strīdā ir kāda "vājākā" puse salīdzinājumā ar otru pusi: šis apstāklis neietekmē veidu, kādā jāsaprot vai jāpiemēro šī tiesību norma [13].

37. Attiecīgi mans viedoklis nemainīsies neatkarīgi no tā, vai Tiesa atbildēs apstiprinoši uz pirmo prejudiciālo jautājumu vai, gluži otrādi, nolems par labu Regulas II nodaļas 3. iedaļas piemērošanai pamatlietā. Šajā otrajā gadījumā Regulas 7. panta 5. punktā minētā tiesa tiek piedāvāta prasītājam saskaņā ar iekšēju atsauci, kas paredzēta tās pašas Regulas 10. pantā.

## *B. Regulas 7. panta 5. punkts*

### *1. Tiesas judikatūra*

38. Regulas 7. panta 5. punktā ir ietverts noteikums par īpašo jurisdikciju, kas atkāpjas no principa, atbilstoši kuram starptautiskā jurisdikcija pirmām kārtām piekrīt atbildētājas puses domicila valsts tiesām.

39. Noteikums par īpašo jurisdikciju kā tāds ir jāinterpretē šauri, piemērojot to tikai Regulā tieši paredzētajos gadījumos [14].

40. Turklāt tiesību normas interpretācijai ir jābūt autonomai [15].

41. Kā visi Regulas 7. pantā paredzētie noteikumi par īpašo jurisdikciju, tā 5. punktā minētais noteikums balstās uz īpaši ciešu saistību starp strīdu un tiesām, kurām tas varētu būt jāizskata. Šis tuvums attaisno jurisdikcijas piešķiršanu pareizas tiesvedības un procesa lietderīgas organizācijas apsvērumu dēļ [16].

42. Nosakot, vai prasībai tiesā, kas attiecas uz dalībvalstī esošas sabiedrības filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbību, ir pietiekama saistība ar kādu citu valsti [17], Tiesas judikatūra prasa divus elementus: a) vienu, ko es nosauktu par "subjektīvo elementu" un kas attiecas uz iesaistītajiem subjektiem; un b) otru, ko es nosauktu par "objektīvo elementu" un kas attiecas uz strīda izcelsmes pamatā esošo darbību.

11 Tiem neatbilst strīdi, kuros prasītājs ir profesionālis attiecīgajā jomā: spriedums, 2018. gada 31. janvāris, *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50).

12 Regulas 17. panta 1. punktā un 20. panta 1. punktā ir saglabāta arī 7. panta 5. punkta piemērošana attiecīgi strīdiem par noteikta veida patēriņa līgumiem un individuālajiem darba līgumiem.

13 To apstiprina spriedums, 2012. gada 19. jūlijs, *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491), par Regulas Nr. 44/2001 18. pantu (tagadējais Regulas 20. pants).

14 Spriedums, 2018. gada 5. jūlijs, *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533; turpmāk tekstā – "*flyLAL-Lithuanian Airlines*"), 26. un 62. punkts.

15 Spriedums, 1978. gada 22. novembris, *Somafer* (33/78, EU:C:1978:205; turpmāk tekstā – "spriedums *Somafer*"), 8. punkts.

16 Skat. Ženāra [*Jenard*] ziņojumu par 1968. gada Briseles konvenciju (OV 1979, C 59, 22. lpp.) un Regulas 16. apsvērumu. Pēdējā minētajā apsvērumā ir norāde uz alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, "kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi". Ir uzsvērts arī, ka ciešas saistības pastāvēšanai "būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš [..], ka prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā".

17 To valsti, kur atrodas filiāle, aģentūra vai struktūra.

43. Noteikt, vai pastāv filiāle, aģentūra vai cita struktūra (Regulas 7. panta 5. punkta izpratnē), ir uzdevums, kura izpildei ir jāveic īpašs faktu novērtējums [18], un tas ir nepieciešams arī, lai izvērtētu, cik pietiekama ir saistība starp strīdu un filiāles, aģentūras vai struktūras darbību.

44. Šāda to faktu konstatācijas funkcija, kuri ir izvērtējami *ad casum*, ir nevis Tiesas, bet gan valsts tiesas kompetencē.

*a) Subjektīvais elements*

45. Jēdzieni "filiāle", "aģentūra" vai "cita struktūra" [19] liek prezumēt, ka pastāv darījumu veikšanas centrs vai "darbības vienība", kas ilgtermiņā ārēji izturas kā mātesuzņēmuma atzars [20].

46. Šim darījumu veikšanas centram ir jābūt vadībai un materiālā ziņā aprīkotam tā, lai tas būtu spējīgs risināt lietišķas sarunas (slēgt darījumus) ar trešām personām tādējādi, ka šīm personām, "lai gan tās zina, ka eventuāli tiks nodibinātas tiesiskas attiecības ar galveno sabiedrību, nav tieši jākontaktējas ar to" [21].

47. Tāda subjekta darbībā, kas darbojas kā mātesuzņēmuma "filiāle", "aģentūra" vai "cita struktūra", var nošķirt divas sfēras – iekšēju un ārēju.

48. Tiesa, kas atzīst abu sfēru nozīmīgumu [22], īpašu nozīmi piešķir "izskatam", ko ar savu rīcību rada abi subjekti, kā faktoram, kas var noteikt ciešu saistību starp turpmākajiem strīdiem un tiesu, kas tos izskata [23].

49. Saskaņā ar šo kritēriju, ciktāl runa ir par Regulas 7. panta 5. punkta interpretāciju:

– par filiāli, aģentūru vai struktūru nav kvalificējams "neatkarīgs tirdzniecības pārstāvis (starpnieks), kurš [..] var brīvi organizēt lielāko savas darbības daļu un pats noteikt darba laiku, kuru veltīt uzņēmumam, ko viņš pārstāv, un kuram [šis uzņēmums] nevar liegt vienlaikus pārstāvēt dažādus konkurējošus uzņēmumus tajā pašā [..] nozarē, un kurš tikai pārsūta pasūtījumus savam mātesuzņēmumam, nepiedaloties nedz attiecīgo līgumu noslēgšanā, nedz izpildē" [24];

– savukārt šī tiesību norma tiks piemērota kādā dalībvalstī reģistrētam uzņēmumam, kas, "neizmantojot atkarīgo filiāli, aģentūru vai struktūru kādā citā valstī, īsteno [tajā] savas darbības ar kādas neatkarīgas sabiedrības starpniecību, kurai ir tāds pats nosaukums un tā pati vadība un kura rīkojas un slēdz darījumus tās vārdā, un kura rīkojas kā pirmā minētā uzņēmuma atzars" [25].

18 To ir atgādinājis ģenerāladvokāts M. Bobeks [*M. Bobek*] secinājumos lietā *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:136), 134. punkts.

19 Regulas 7. panta 5. punkta kontekstā Tiesa nenošķir šos trīs jēdzienus: spriedums, 1976. gada 6. oktobris, *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134), 21. punkts.

20 Spriedumi *Somafer*, 11. un 12. punkts; *Blanckaert & Willems*, 11. punkts; *flyLAL-Lithuanian Airlines*, 59. punkts, un rīkojums, 2019. gada 19. novembris, *INA* u.c. (C-200/19, nav publicēts, EU:C:2019:985), 35. punkts.

21 Spriedumi *Somafer*, 12. punkts; *SAR Schotte*, 10. punkts, un 1995. gada 6. aprīlis, *Lloyd's Register of Shipping* (C-439/93, EU:C:1995:104), 18. punkts.

22 Spriedums *SAR Schotte*, 16. punkts: "Ciešā saistība starp strīdu un tiesu, kurai tas jāizskata, tiek vērtēta ne tikai uz dažādās līgumslēdzējās valstīs dibinātu juridisko personu juridisko attiecību pamata, bet arī atkarībā no veida, kādā abi uzņēmumi rīkojas sociālajā dzīvē un prezentē sevi trešajām personām savās komercattiecībās."

23 Spriedums, 1995. gada 6. aprīlis, *Lloyd's Register of Shipping* (C-439/93, EU:C:1995:104), 19. punkts: "Filiāles, aģentūras vai jebkuras citas struktūras ir piemēroti subjekti būt par galveno, pat ekskluzīvo partneri lietišķu sarunu par līgumiem risināšanā (darījumu slēgšanā) ar trešajām personām."

24 Spriedums, *Blanckaert & Willems*, 12. un 13. punkts.

25 Spriedums, *SAR Schotte*, 17. punkts. Nesaskatu pretrunu starp šo spriedumu un spriedumu *Blanckaert & Willems*, bet gan saskatu divus konkrētus vienas un tās pašas tiesību normas piemērojumus. Otrajā lietā tirdzniecības pārstāvis iekšējā sfērā neuzturēja atkarības attiecības ar otru uzņēmumu, un šis "izskats" neparādījās arī ārējā sfērā – pretēji tam, kas notika spriedumā *SAR Schotte*.

*b) Objektīvais elements*

50. Regulas 7. panta 5. punkta kontekstā lietai ir jāattiecas vai nu uz juridiskiem aktiem, kas saistīti ar galvenās sabiedrības filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbību, vai arī uz saistībām, ko tās uzņēmušās galvenās sabiedrības vārdā [26].

51. Tiesas ieskatā, tā notiek, kad strīds rodas filiāles, aģentūras vai struktūras darbības dēļ. Regulas 7. panta 5. punkta piemērošana savukārt tiek noraidīta, kad nekas neliecina, ka minētie subjekti būtu iesaistīti tiesiskajās attiecībās starp pamatlietas pusēm [27].

52. Tiesa piebilda it īpaši, ka lietās par ārpuslīgumiskiem prasījumiem [28] strīds var izrietēt no filiāles darbības, ja filiāle "[..] [faktiski] piedalās vismaz dažās no darbībām, kas veido neatļautu darbību" [29].

*2. Šīs judikatūras piemērošana strīdam*

*a) Atbilstošs subjekts Regulas 7. panta 5. punkta nolūkos*

53. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka divas sabiedrības pārstāv *Gefion* Polijā: *Polins* un *Crawford Polska*.

54. Iesniedzējtiesas ieskatā, šis apstāklis izraisa grūtības noteikt, konkrēti kuram subjektam ir jāuzņemas atlīdzības prasību nokārtošana un dalība tiesvedībā pret apdrošināšanas sabiedrību [30].

55. Lai gan šīs bažas ir leģitīmas, to izskatīšana neatbilst prasītajiem secinājumiem, kuros tikai jāinterpretē Regulas 7. panta 5. punkts [31].

56. Savukārt ir svarīgi skaidri zināt, kuram no subjektiem, kas Polijā pārstāv apdrošināšanas sabiedrību, tiek piedēvēta darbība, kuras rezultātā ir izcēlies strīds. Faktori, kas nosaka Regulas 7. panta 5. punktā minēto filiāles, aģentūras vai citas struktūras esamību, ir jāpārbauda attiecībā uz šo subjektu.

57. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu par šo punktu nav tādas skaidrības, kādu varētu vēlēties. Es tomēr sliecos uzskatīt, ka šis uzņēmums ir *Crawford Polska*. Tāpat to varētu secināt arī no minētā lūguma, kurā ir arī norādīts, ka strīda izcelsmes pamatā ir tieši *Crawford Polska* [32] veiktā prasības nokārtošanas darbība.

58. Neskarot pārbaudi, kas galu galā būs jāveic iesniedzējtiesai, uztveršu kā premisu, ka *Crawford Polska* ir atbilstošais subjekts saistībā ar Regulas 7. panta 5. punktu.

26 Spriedumi *Somafer*, 11. un 13. punkts; 2012. gada 19. jūlijs, *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491), 48. punkts; *flyLAL-Lithuanian Airlines*, 59. punkts, vai rīkojums, 2019. gada 19. novembris, *INA* u.c. (C-200/19, nav publicēts, EU:C:2019:985), 35. punkts.

27 Spriedums, 2019. gada 11. aprīlis, *Ryanair* (C-464/18, EU:C:2019:311), 34. un 35. punkts.

28 Netiek apspriesta *CNP* prasības pret *Gefion* kvalificēšana par prasību saistībā ar "neatļautu darbību" Regulas izpratnē.

29 Spriedums *flyLAL-Lithuanian Airlines*, 63. punkts.

30 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 24. punktā *Sąd Rejonowy w Białymstoku* (Bjalistokas rajona tiesa) kā pierādījumu šīm grūtībām norāda prejudiciālo jautājumu, kas uzdots citā tiesvedībā, arī pret *Gefion*, kā rezultātā tika taisīts 2020. gada 27. februāra spriedums *Corporis* (C-25/19, EU:C:2020:126; turpmāk tekstā – "spriedums *Corporis*").

31 Pieļauju, ka apdrošināšanas darbību sadrumstalošanai tādā veidā, kā to, šķiet, ir darījusi *Gefion*, varētu būt ietekme uz tiesību normas piemērojamību: piemēram, tāpēc, ka traucē cilvēkiem uztvert, ka kāda vietēja sabiedrība ir galvenās sabiedrības atzars. Tomēr Regulas 7. panta 5. punkta interpretācijai ir jābūt stingrai; pats tā formulējums ierobežo elementus, no kuriem ir atkarīga tā piemērošana, līdz elementiem, kuri skar konkrēto strīdu. Citiem vārdiem: pastāvēšanas mērķiem un konsekvencei (ciešas saistības pastāvēšana starp strīdu un tiesu) neder jebkāda atbildētāja klātbūtne dalībvalstī, bet gan der tikai tāda subjekta klātbūtne, kas piedalās darbībā, kuras rezultātā ir izcēlies strīds.

32 Komisijas ieskatā, kas vadās no tā paša priekšnoteikuma, iesniedzējtiesas jautājums norāda uz šo subjektu. Domāju, ka tas ir ticami, ņemot vērā it īpaši lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 26. un 28. punktu.

*b) "Crawford Polska" kvalificēšana un tās rīcības izvērtējums*

59. Atbildei uz otro prejudiciālo jautājumu ir jānoskaidro, pirmkārt, vai *Crawford Polska* atbilst filiāles, aģentūras vai citas struktūras nosacījumiem Regulas 7. panta 5. punkta izpratnē un, otrkārt, kāda bija tās aktīvās iejaukšanās pakāpe notikumos, kuru rezultātā ir izcēlies galvenais strīds.

60. Abiem aspektiem ir izteikti faktisks raksturs, ko spēj pārbaudīt tikai iesniedzējtiesa, ņemot vērā tās tuvumu faktu norisei. Tāpēc sniegšu tikai dažus precizējumus.

61. Pirmais attiecas uz *Gefion* iebildumu kvalificēt *Crawford Polska* kā filiāli, aģentūru vai citu struktūru, jo tā ir neatkarīgs subjekts, kas uzņemas atlīdzības prasību kārtošanu arī vairāku apdrošinātāju un citu subjektu vārdā [33].

62. Manuprāt, neviens no šiem abiem faktoriem (neatkarība un neekskluzivitāte) neizraisa Regulas 7. panta 5. punkta nepiemērošanu, kad citi elementi, tos aplūkojot kopā, rada raksturīgo "izskatu" tiesību normas nozīmē un turklāt šis sekundārais subjekts ir materiāli aprīkots lietišķu sarunu risināšanai (darījumu slēgšanai) ar trešām personām.

63. Piekrītu arī iesniedzējtiesas un Komisijas vērtējumam [34], pamatojoties uz šādu informāciju par *Crawford Polska* statusu un darbību:

– tā ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, tāpēc atbilstoši Polijas tiesiskajam regulējumam tai ir valde (proti, tai ir vadība);

– tā pārstāv *Gefion* intereses Polijā un savā korespondencē uzsver, ka darbojas *Gefion* vārdā, kuras pilnvarotā pārstāve tā ir;

– saskaņā ar 2016. gadā tai piešķirtajām pilnvarām tai ir pilna kompetence veikt atlīdzības prasījumu administrēšanas darbību – ar juridiskām sekām apdrošināšanas sabiedrībai – tādējādi, ka trešām personām nav obligāti jāvēršas tieši pie *Gefion* par jautājumiem saistībā ar šo darbību.

64. Tāpat ir loģiski prezumēt, ka *Crawford Polska* rīcībā ir vajadzīgais materiālais aprīkojums minēto darbību veikšanai. Tas ir būtisks elements, lai šo subjektu kvalificētu par "darījumu veikšanas centru, kas ilgtermiņā ārēji izturas kā galvenās sabiedrības atzars", Regulas 7. panta 5. punkta nozīmē. Iesniedzējtiesai ir jāizveido sava pārliecība šajā sakarā, attiecīgā gadījumā savācot nozīmīgo informāciju, kā noteikts tās tiesību sistēmā.

65. Mans otrs apsvērums attiecas uz *Crawford Polska* iejaukšanos darbībā, kas ir izraisījusi strīdu, proti, atlīdzības prasības administrēšanā, tāpat kā lēmuma pieņemšanā kompensēt tikai daļu no pieprasītās summas.

66. Saskaņā ar iesniedzējtiesas izklāstītajiem faktiem tieši *Crawford Polska* (nevis *Gefion*) pieņēma šo lēmumu, kura dēļ būtībā izcēlās strīds [35]. Ja šis fakts apstiprināsies, *Crawford Polska* būs bijusi ne tikai vienkāršs starpnieks, kas nodod informāciju, bez sīkākas dalības, bet būs aktīvi veicinājusi juridisko situāciju, kuras rezultātā ir izcēlies strīds.

33 *Gefion* apsvērumi, 20. un 21. punkts. Šajā kontekstā *Gefion* izklāsta savas pārdomas par direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantu, norādot, ka saskaņā ar minēto tiesību normu subjekts ar šādām īpašībām nekad nav Regulas 7. panta 5. punktā minētā filiāle, aģentūra vai struktūra. Šo jautājumu skatīšu vēlāk.

34 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 26. punkts un Komisijas apsvērumu 56., 58. un 60. punkts. Tajā pašā kontekstā iesniedzējtiesa un Komisija min direktīvas "Maksātspēja II" 145. pantu, kuram pievērsīšos vēlāk.

35 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 5. punkts.

67. Tādā pašā mērā *Crawford Polska* būs izpildījusi nosacījumus, kas ļauj piešķirt starptautisko jurisdikciju tās valsts iestādēm, kurā tā iedibināta, lai skatītu apdrošinātas personas (vai tās tiesību pārņēmēju) celtu prasību pret *Gefion*.

68. Izklāstītais ir pietiekams pamats, lai atbildētu uz otro prejudiciālo jautājumu tā esošajā formulējumā. Nav nepieciešami papildu apsvērumi par direktīvas "Maksātspēja II" ietekmi, ko skatīšu tikai pilnīguma labad un lai neatstātu bez atbildes tos, kuri ir iesnieguši rakstveida apsvērumus saistībā ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

### *C. Direktīvas "Maksātspēja II" ietekme uz Regulas 7. panta 5. punkta interpretāciju*

69. Iesniedzējtiesa (margināli), *Gefion* un Komisija norāda uz direktīvas "Maksātspēja II" 145. un 152. pantu kā tiesību normām, kas varētu ietekmēt strīda atrisinājumu.

70. *Gefion* un Komisijas apsvērumi norāda uz attiecībām starp šīm tiesību normām un Regulas 7. panta 5. punktu. Precīzāk:

– no Komisijas argumentiem šķiet izrietam [36], ka, tās ieskatā, ja apdrošināšanas sabiedrība veic savu saimniecisko darbību kādā citā valstī ar "pastāvīgas klātbūtnes [darbības]" starpniecību direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta nozīmē [37], pastāv filiāle, aģentūra vai struktūra Regulas 7. panta 5. punkta nozīmē [38];

– *Gefion* apgalvo, ka pārstāvja iecelšana saskaņā ar direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantu nerada iespēju celt prasību pret apdrošināšanas sabiedrību atbilstoši Regulas 7. panta 5. punktam. Tā norāda, ka tieši 152. panta 3. punkts liedz kvalificēt pārstāvi par "filiāli" direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta nozīmē [39].

71. No savas puses iesniedzējtiesa norāda, ka kvalifikācija, ko kāds subjekts saņem direktīvas "Maksātspēja II" nozīmē, ļauj secināt, ka "*Crawford Polska* [..] ir uzskatāma par atbildētājas [*Gefion*] "citu struktūru" Regulas 7. panta 5. punkta nozīmē [..]" [40].

72. Tagad izskatīšu šos apgalvojumus, atgādinot tomēr, ka esmu jau runājis par Regulas 7. panta 5. punkta interpretāciju, kam jābūt autonomai, ņemot vērā tās sistēmu un mērķus.

#### *1. "Pastāvīga klātbūtne [darbība]" un "pārstāvis" direktīvā "Maksātspēja II"*

73. Atbilstoši direktīvai "Maksātspēja II" kādā dalībvalstī reģistrētas sabiedrības darbība apdrošināšanas jomā, ko tā vēlas veikt kādā citā dalībvalstī, ir pakļauta noteiktām pārbaudēm [41], kas atšķiras atkarībā no sabiedrības izvēlētās formulas.

36 Saku "šķiet izrietam", jo faktiski Komisija konkrēti neapgalvo automātisku korelāciju starp abiem jēdzieniem.

37 Saskaņā ar to apdrošināšanas sabiedrībai ir jāpaziņo piederības dalībvalsts uzraudzības iestādēm sava iecere izveidot filiāli citas valsts teritorijā, tāpat kā jāpaziņo noteikta informācija. Saskaņā ar tā 1. punktu "uz jebkuru sabiedrības pastāvīgu darbību [klātbūtni] dalībvalstī attiecina tādus pašus nosacījumus kā uz filiāli, pat ja tā nav filiāles formā, bet ir tikai birojs, ko vada pašas sabiedrības personāls vai neatkarīga persona, kam piešķirtas pastāvīgas pilnvaras rīkoties sabiedrības vārdā [, kā to darītu aģentūra]".

38 Komisijas apsvērumu 61. punkts.

39 *Gefion* apsvērumi, 21. punkts. *Gefion* apgalvo, ka tās darbība Polijā tiek veikta, īstenojot pakalpojumu sniegšanas brīvību, jo ir izpildītas direktīvā "Maksātspēja II" noteiktās prasības, un Dānijas un Polijas uzraudzības iestādes nav paudušas nekādus iebildumus. Ar šo argumentu, tās ieskatā, esot pietiekami, lai liegtu Regulas 7. panta 5. punkta piemērojamību.

40 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 28. punkts, *in fine*.

41 Saskaņā ar direktīvas "Maksātspēja II" 11. apsvērumu ar tās starpniecību tiek veikta "saskaņošan[a], kas ir vajadzīga un pietiekama, lai panāktu licenču un uzraudzības sistēmu savstarpēju atzīšanu", tādējādi panākot vienotu licencēšanu, kura ir spēkā visā Kopienā un ļauj sabiedrības uzraudzību īstenot piederības dalībvalstij.

74. Apdrošināšanas sabiedrība, kas vēlas paplašināt savu darbību, īstenojot *brīvību veikt uzņēmējdarbību*, būs jāpaziņo piederības dalībvalsts uzraudzības iestādēm sava iecere darboties kādā citā valstī un jāpaziņo tām direktīvas 145. pantā prasītā informācija [42].

75. Uz šā pamata piederības valsts uzraudzības iestādes izanalizē struktūras projekta dzīvotspēju. Ja vērtējums ir pozitīvs, tiek veikti direktīvas 146. panta 1. punktā [43] aprakstītie paziņojumi. Tad apdrošināšanas sabiedrība var sākt savu pārrobežu darbību uzņēmējā valstī ar filiāles vai pielīdzinātas pastāvīgās klātbūtnes starpniecību.

76. Ja apdrošināšanas sabiedrība izvēlas veikt darbību ārpus piederības valsts, īstenojot *pakalpojumu sniegšanas brīvību*, tai arī būs jāpaziņo sava iecere minētās valsts uzraudzības iestādēm [44].

77. Specifiskajā nozarē, ko veido mehānisko transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, direktīvā arī ir prasīts, lai apdrošināšanas sabiedrība ieceļ "pārstāvi, kas pastāvīgi dzīvo vai veic uzņēmējdarbību šīs dalībvalsts [uzņēmējas dalībvalsts] teritorijā, uzdodot viņam apkopot visu vajadzīgo informāciju, kas saistīta ar prasībām, un piešķirot viņam pietiekamas pilnvaras pārstāvēt sabiedrību attiecībās ar personām, kam nodarīts kaitējums un kas varētu iesniegt prasības, ietverot šādu prasību apmaksu, kā arī pārstāvēt vai, vajadzības gadījumā, nodrošināt sabiedrības pārstāvību attiecīgās dalībvalsts tiesās un iestādēs sakarā ar šīm prasībām" (152. pants).

78. Tādējādi personas, kuras iesniedz prasījumu saistībā ar faktiem, kas norisinājušies uzņēmējas dalībvalsts teritorijā saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, nav mazāk labvēlīgā situācijā atkarībā no apdrošināšanas sabiedrības izvēlētās formulas.

79. Tāpēc šajā konkrētajā nolūkā nav nozīmes tam, vai apdrošināšanas sabiedrība uzņēmējā dalībvalstī, kur ir noticis negadījums, darbojas pakalpojumu sniegšanas režīmā vai ar kādas struktūras (filiāle vai pielīdzināta pastāvīgā klātbūtne) starpniecību [45].

80. Direktīva "Maksātspēja II" nav pārāk konkrēta attiecībā uz "pastāvīgo klātbūtni [darbību]", nedz detalizēti regulē apdrošināšanas sabiedrības pārstāvja juridisko režīmu [46], bet tikai paziņo, ka tiem ir jābūt ar pietiekamām pilnvarām, lai pārstāvētu sabiedrību – gan trešo cietušo personu priekšā, kuras iesniedz prasījumus, gan tiesās un citās iestādēs, kuras skata šos prasījumus.

81. Tomēr netieši ar 145. pantu (par pastāvīgo klātbūtni) un 152. pantu (par pārstāvi) minētā direktīva sniedz dažus elementus, kas palīdz iezīmēt šo jēdzienu kontūras:

– pastāvīgajai klātbūtnei nav obligāti jābūt filiāles formā. Tā var tikt pielīdzināta filiālei, tiklīdz tā iegūst administratīva biroja veidolu, kuru vada galvenās sabiedrības personāls vai kāda neatkarīga persona ar pilnvarām pastāvīgi darboties sabiedrības vārdā, kā to darītu aģentūra. Abos gadījumos tai ir jābūt ar pilnvarām uzņemties apdrošināšanas sabiedrībai saistošas saistības pret trešām personām;

42 Šajā informācijā citu datu vidū tiek norādīts paredzēto darījumu veids, subjekta organizatoriskā struktūra un tās personas vārds, kura šajā subjektā ir pilnvarota uzņemties saistības pret trešām personām apdrošinātāja vārdā.

43 Uzņēmējas valsts uzraudzības iestādēm un pašai sabiedrībai. Vēl tās apliecinās, ka sabiedrība atbilst maksātspējas kapitāla prasībai un minimālā kapitāla prasībai.

44 Direktīvas "Maksātspēja II" 148. panta 1. punktā ir noteikts, ka piederības dalībvalsts uzraudzības iestādes šādā gadījumā obligāti sniedz noteiktu informāciju tās dalībvalsts iestādēm, kuras teritorijā sabiedrība ir iecerējusi darboties.

45 Direktīvas "Maksātspēja II" 151. pants. Skat. spriedumu *Corporis*, 35. punkts.

46 Tajā pašā nozīmē spriedums *Corporis*, 37. punkts: "Šajā tiesību normā [direktīvas "Maksātspēja II" 152. panta 1. punkta pirmajā daļā] nav precizēts apdrošināšanas sabiedrības pārstāvim šajā ziņā uzticēto pilnvaru apjoms."

– pārstāvja funkcijas neļauj viņu automātiski pielīdzināt filiālei: saskaņā ar direktīvas "Maksātspēja II" 152. panta 3. punktu "pārstāvja iecelšana [pati par sevi] nav filiāles atvēršana 145. panta nozīmē" [47].

82. Šiem elementiem pievienojas tie, kuri ir pakāpeniski izklāstīti Tiesas judikatūrā saistībā ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tos tūlīt aprakstīšu, ciktāl tie palīdzēs pamatot manu pārliecību par šo elementu atšķirību no Regulas 7. panta 5. punktā minētajiem.

*2. Attiecības starp filiāli vai tai pielīdzinātu pastāvīgo klātbūtni un pārstāvi, no vienas puses, un Regulas 7. panta 5. punktu, no otras puses*

*a) "Pastāvīgā klātbūtne" attiecībā uz "filiāli, aģentūru vai citu struktūru"*

83. Regulas 7. panta 5. punkta nolūkos filiāle, aģentūra vai struktūra ir darbības centrs ar vadību un materiālā ziņā aprīkots tā, lai tas būtu spējīgs risināt lietišķas sarunas (slēgt darījumus) ar trešām personām, kas ir piesaistīts galvenajai sabiedrībai un kas ilgterminā ārēji izturas kā galvenās sabiedrības atzars.

84. Pierādīt šo nosacījumu īstenošanos var būt vieglāk, ja apdrošināšanas sabiedrība, lai paplašinātu savu darbību uz dalībvalstīm, kas nav tās piederības dalībvalsts, darbojas atbilstoši brīvībai veikt uzņēmējdarbību – pēc nepieciešamo procedūru izpildes – un rada filiāli vai tai pielīdzinātu pastāvīgo klātbūtni direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta nozīmē.

85. Kad darbībās, kas izraisa strīdu ar kādā dalībvalstī reģistrētu apdrošinātāju, šā apdrošinātāja vārdā un uzdevumā ir iesaistījusies *filiāle*, kas atrodas citā valstī un atbilst direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta prasībām, parasti un faktiski pastāvēs arī "filiāle", "aģentūra" vai "struktūra" atbilstoši Regulas 7. panta 5. punktam [48].

86. Tāpat arī būs, ņemot vērā direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta saturu, ja apdrošināšanas sabiedrība kā formulu brīvības veikt uzņēmējdarbību īstenošanai izvēlas uzturēt *pastāvīgo klātbūtni* ar tādām īpašībām, kas to pielīdzina filiālei [49].

87. Ja šī pastāvīgā klātbūtne "ir tikai birojs, ko vada pašas sabiedrības personāls vai neatkarīga persona, kam piešķirtas pastāvīgas pilnvaras rīkoties sabiedrības vārdā [, kā to darītu aģentūra]" (direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta 1. punkts), nav pārmērīgu grūtību saprast, ka vienlaikus tā atbilst Regulas 7. panta 5. punkta nosacījumam:

– attiecībā uz "pastāvīgo klātbūtni" atbilstoši LESD 43. pantā noteiktajai brīvībai veikt uzņēmējdarbību Tiesas judikatūrā ir noteikts, ka to jāvar konstatēt, "balstoties uz objektīviem un [trešām personām] pārbaudāmiem faktiem, it īpaši attiecībā uz fiziskas pastāvēšanas pakāpi telpu, personāla un aprīkojuma veidolā" [50];

47 Saskaņā ar 152. panta 2. punktu "uzņēmēja dalībvalsts nedrīkst uzdot pārstāvim veikt citas darbības [..] sabiedrības vārdā kā vien tās darbības, kas minētas 1. punktā".

48 Šajā lietā nav izvirzīts jautājums par automātisku līdzvērtību starp "filiāles" jēdzieniem Regulas 7. panta 5. punktā un direktīvā "Maksātspēja II". Lai gan intuitīvi atbilde būtu apstiprinoša, jāatgādina, ka minētajā direktīvā tiek izmantotas dažādas filiāles uztveres: viena ir vispārēja, kas minēta 13. panta "Definīcijas" 11. punktā; otra, specifiska, kas domāta I sadaļas IX nodaļas mērķiem, ir ietverta 162. panta 2. punktā; un vēl cita, kas paredzēta IV sadaļas mērķiem, ir sniegta 268. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Analizēt, vai visas šīs nozīmes pēc definīcijas atbilst Regulas prasībām, nav šo secinājumu mērķis.

49 Filiāles un pastāvīgās klātbūtnes pielīdzināšanas pirmsākumi ir meklējami 1986. gada 4. decembra spriedumā Komisija/Vācija (205/84, EU:C:1986:463). Vēlāk likumdevējs to nostiprināja, sākot no 3. panta Padomes Direktīvā 88/357/EEK (1988. gada 22. jūnijs), Otrajā direktīvā par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz tiešo apdrošināšanu, kas nav dzīvības apdrošināšana, par noteikumiem pakalpojumu sniegšanas brīvības efektīvākai izmantošanai un par grozījumiem Direktīvā 73/239/EEK (OV 1988, L 172, 1. lpp.).

50 Spriedums, 2010. gada 26. oktobris, *Schmelz* (C-97/09, EU:C:2010:632), 38. punkts.

– direktīvas "Maksātspēja II" 145. panta 2. punktā ir prasīts, lai apdrošināšanas sabiedrība, kas vēlas darboties kādā citā dalībvalstī, paziņotu piederības valsts uzraudzības iestādēm tās personas vārdu, kura ir pilnvarota uzņemties saistības attiecībā pret trešām personām filiāles vai pastāvīgās klātbūtnes statusā.

88. Paliek atvērta diskusija par to, vai, lai kvalificētos par "struktūru" direktīvas "Maksātspēja II" nozīmē, pastāvīgajai klātbūtnei ir jāatbilst citiem nosacījumiem: it īpaši jautājums ir par to, vai tai ir jābūt pakļautai apdrošināšanas sabiedrības vadībai un kontrolei un ir jāveic sava darbība ar ekskluzīvu vai dominējošu saistību ar šīs sabiedrības darbību [51].

89. Aplūkojamajā gadījumā šīs debates, manuprāt, nav jāatrisina: ciktāl runa ir par Regulas 7. panta 5. punkta piemērošanu, šie abi elementi nav izšķiroši.

90. Turpretim katrā ziņā izšķiroša nozīme ir jautājumiem, vai filiālei pielīdzinātajai pastāvīgajai klātbūtnei ir līdzekļi (vadība, telpas, personāls, aprīkojums), lai darbotos, un tā ir iesaistījusies juridiskajās attiecībās, no kurām izriet strīds, terminos, kas izriet no agrāk aplūkotās Tiesas judikatūras [52].

91. Kā jau esmu atgādinājis, tajā pašā judikatūrā ir uzsvērts, ka saistība starp strīdu un tiesu, kurai tas jāizskata, tiek vērtēta ne tikai uz dažādās dalībvalstīs dibinātu subjektu juridisko attiecību pamata, bet arī atkarībā no veida, kādā tie rīkojas sociālajā dzīvē un prezentē sevi trešām personām savās komercattiecībās.

92. Katrā konkrētā gadījumā tieši šo faktoru kombinācija (un nevis tās kontroles intensitāte, ko apdrošināšanas sabiedrība īsteno pār uzņēmējā valstī esošajiem subjektiem, nedz ekskluzīvās saistības pakāpe, kas vieno šos subjektus ar minēto sabiedrību) ļaus izšķirt, vai pastāv cieša saistība starp strīdu un tiesu, kurai tas jāskata.

*b) "Pārstāvis" direktīvas "Maksātspēja II" 151. un 152. pantā*

93. Kad apdrošināšanas sabiedrība veic savu profesionālo darbību arī kādā citā dalībvalstī, īstenojot pakalpojumu sniegšanas brīvību, var notikt [53], ka trūkst materiālo pazīmju, kas ļautu atzīt filiāles, aģentūras vai citas struktūras pastāvēšanu Regulas 7. panta 5. punkta nozīmē.

94. Specifiskajā nozarē, ko veido mehānisko transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, pārstāvis, kas apdrošināšanas sabiedrībai ir jāieceļ uzņēmējā valstī, diez vai sāks strīdu, kas "izriet no filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbības", Regulas 7. panta 5. punkta nozīmē, ja viņš stingri pilda tikai direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantā uzskaitītās funkcijas.

51 Savā skaidrojošajā paziņojumā "Pakalpojumu sniegšanas brīvība un vispārējās intereses apdrošināšanas nozarē" (OV 2000, C 43, 5. lpp.), 9.–12. lpp., Komisija apgalvo, ka ir jāiestājas abiem apstākļiem.

52 Šo secinājumu 38.–52. punkts.

53 Tā kā šīs brīvības īstenošana neizslēdz noteiktu stabilas pakalpojumu sniedzēja infrastruktūras pastāvēšanu galamērķa valstī (spriedums, 1995. gada 30. novembris, *Gebhard*, C-55/94, EU:C:1995:411), neizslēdzu, ka attiecībā pret kādu konkrētu uzņēmēju pastāv vajadzīgais "izskats" šīs tiesību normas piemērošanai. Tādā gadījumā trešā persona var iesniegt prasību pret apdrošinātāju tajā jurisdikcijā, kurā atrodas minētā infrastruktūra, strīdā par darbībām, kas saistītas ar tās izmantošanu.

95. Direktīvas "Maksātspēja II" 152. panta 4. punktā dalībvalstīm ir atļauts [54] uzticēt vienam vienīgam pārstāvim pildīt atlīdzības prasījumu administrēšanas pārstāvja funkcijas, ko atzīst šis pants, un Direktīvas 2009/103/EK [55] 21. pantā regulētās funkcijas. Tādējādi tas netieši atzīst atbilstību starp viena un otra pārstāvja funkcijām, ko ir apstiprinājusi arī Tiesa [56].

96. Šo abu pārstāvju veidu pielīdzināšana nozīmē, ka parasti tas, kurš ir aplūkots direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantā, tikai saņem un pārsūta tālāk informāciju, lai atvieglotu atlīdzības prasījumu nokārtošanu, tāpat kā izmaksā apdrošināšanas sabiedrības piešķirto kompensāciju [57]. Turklāt viņiem ir tikai pasīva loma šajās procedūrās.

97. Saistībā ar Direktīvas 2000/26 4. pantā (kas atbilst Direktīvas 2009/103 21. pantam) paredzēto pārstāvi Tiesa ir atzinusi, ka viņa funkcijas ir tikai starpnieka funkcijas: atlīdzības piedāvājumi nāk tikai no subjekta–apdrošinātāja [58].

98. Šī funkciju ierobežošana ir saskanīga ar Direktīvas 2009/103 21. panta 6. punktu, atbilstoši kuram atlīdzības prasību administrēšanas pārstāvi "neuzskata par [..] iestādi Regulas (EK) Nr. 44/2001 nozīmē".

99. Atgādinu, ka direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantā paredzētā pārstāvja iecelšana, kas tiek prasīta "direktīvas 151. pantā minētajām vajadzībām", izriet no uzņēmējas dalībvalsts pienākuma nodrošināt, ka apdrošināšanas sabiedrība izturas vienlīdzīgi pret prasījumu iesniegušajām personām. Viņi nedrīkst būt nelabvēlīgākā situācijā tā apstākļa dēļ, ka šī sabiedrība risku sedz pakalpojumu sniegšanas režīmā, nevis ar iedibinājuma starpniecību.

100. Tomēr ar režīma līdzvērtību nav pietiekami, lai noteiktu tādu Regulas 7. panta 5. punkta interpretāciju, kas, nepastāvot citiem apstākļiem, nodrošina segumu prasībām pret apdrošināšanas sabiedrību kādā dalībvalstī, kurā tā nav reģistrēta, tikai tāpēc, ka tai šajā dalībvalstī ir atlīdzības prasījumu administrēšanas pārstāvis.

101. Tādējādi abstrakti nav pietiekamas bāzes, lai asociētu Regulas 7. panta 5. punkta piemērošanu pārstāvim, kas iecelts atbilstoši direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantam un veic tikai minētajā tiesību normā atzītās funkcijas, saistībā ar notikumiem, kuri saistīti ar mehānisko transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu.

102. Lai varētu izmantot Regulas 7. panta 5. punktu, kad apdrošināšanas sabiedrībai ir tikai viens pārstāvis, kas uzņēmējā valstī pilda direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantā minētās funkcijas, ir jāiestājas citiem pamatojumiem, kuri ļauj piešķirt starptautisko jurisdikciju tiesām, kas nav atbildētāja domicila tiesas [59].

103. Tas notiks, ja pārstāvis atbildīs nosacījumiem, kas ļauj viņu kvalificēt par apdrošināšanas sabiedrības filiāli, aģentūru vai citu struktūru, un viņš ir aktīvi piedalījies darbībā, kura ir izraisījusi trešās personas prasību pret šo sabiedrību.

54 Gadījumam, kad pati sabiedrība nav viņu iecēlusi.

55 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 16. septembris) par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 2009, L 263, 11. lpp.). Turpinājumā direktīvas "Maksātspēja II" 152. pants burtiski atsaucas uz Direktīvas 2000/26/EK 4. pantu, kas tagad ir pārņemts, izņemot 7. punktu, Direktīvas 2009/103 21. pantā.

56 Spriedumi, 2013. gada 10. oktobris, *Spedition Welter* (C-306/12, EU:C:2013:650), 21. un 23. punkts, un 2016. gada 15. decembris, *Vieira de Azevedo* u.c. (C-558/15, EU:C:2016:957), 33. punkts, par pārstāvi, ko regulē Direktīvas 2009/103 21. pants (tolaik Direktīvas 2000/26 4. pants), un spriedums *Corporis* – par pārstāvi, kas aplūkots direktīvas "Maksātspēja II" 152. pantā.

57 Kas ietver atļauju saņemt pieteikumu par lietas ierosināšanu pret apdrošinātāju, kurš atrodas kādā citā dalībvalstī, kurā tiek prasīts atlīdzināt par ceļu satiksmes negadījumu, kā analizēts spriedumā *Corporis*.

58 Spriedums, 2016. gada 15. decembris, *Vieira de Azevedo* u.c. (C-558/15, EU:C:2016:957), 25. un 26. punkts.

59 Skat. Regulas 16. apsvērumu.

104. Turklāt nevar izslēgt, ka apdrošināšanas darbības veikšana ārpus piederības dalībvalsts pakalpojumu sniegšanas režīmā rada prasības pret apdrošinātāju, kuras saprātīgi (starptautiskās jurisdikcijas ziņā) būtu jāvar nokārtot valstī, kas nav tā domicila valsts.

105. Lai gan līdzsvars starp attiecīgajām pušu tiesībām un pareizu tiesvedības norisi ir atspoguļots visupirms noteikumā par atbildētāja pakļautību viņa domicila valsts tiesām, Regulā ir alternatīvas, kas tiek piedāvātas prasītājam, piemēram, celt savu prasību notikumu norises vietā [60].

106. Turklāt Regula aizsargā prasītāju – "vājo pusi" apdrošināšanas attiecībās – ar īpašu normu par starptautisko jurisdikciju (kuras ietvertas II nodaļas 3. iedaļā) starpniecību, kas nav saistītas ar to, ar kāda veida klātbūtni apdrošināšanas sabiedrība atrodas teritorijā. Tas pats režīms tiek piedāvāts cietušajai pusei, kas var tieši celt prasību tiesā.

*c) Piemērošana konkrētajam gadījumam*

107. *Gefion* apgalvo, ka tā savu darbību Polijā īsteno atbilstoši pakalpojumu sniegšanas brīvībai, saskaņojusi to ar piederības valsts un uzņēmējas valsts uzraudzības iestādēm.

108. No Komisijas apsvērumiem tomēr ir izsecināms, ka faktiski *Crawford Polska* darbība iekļaujas brīvībā veikt uzņēmējdarbību. Iesniedzējtiesa, šķiet, (netieši) uzskata tāpat.

109. Kā esmu centies izskaidrot, saistībā ar Regulas 7. panta 5. punktu statuss, uz kura pamata apdrošināšanas sabiedrība darbojas kādā dalībvalstī, var atklāt gan to, ka faktiski pastāv minētajā pantā prasītie nosacījumi (tā tas parasti ir, kad sabiedrība darbojas atbilstoši brīvībai veikt uzņēmējdarbību), gan pretējo (kas parasti notiek, kad darbība tiek īstenota atbilstoši pakalpojumu sniegšanas brīvībai).

110. Uzsveru, ka šis statuss nenosaka vienā vai otrā ziņā Regulas 7. panta 5. punkta piemērošanu, kas veicama, ievērojot kritērijus, kuri attiecībā uz tā interpretāciju izriet no Tiesas judikatūras.

111. Saskaņā ar šiem kritērijiem *Gefion* darbība Polijā ar sabiedrības *Crawford Polska* starpniecību var attaisnot Polijas tiesu starptautisko jurisdikciju terminos, ko esmu jau izklāstījis, jo tā ir lieta, ko trešās personas cēlušas pret *Gefion* un kas izriet no *Crawford Polska* lēmuma, kurš ir saistošs šai apdrošināšanas sabiedrībai.

112. Tādējādi apstāklis, ka *Gefion* darbojas atbilstoši direktīvas "Maksātspēja II" 147. un nākamajiem pantiem, nebūtu noteicošs.

## V. Secinājumi

113. Ievērojot iepriekš izklāstīto, iesaku Tiesai šādi atbildēt uz *Sąd Rejonowy w Białymstoku* (Bjalistokas rajona tiesa, Polija) otro prejudiciālo jautājumu:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 7. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka komercsabiedrība, kas darbojas dalībvalstī, rīkojoties atbilstīgi līgumam, kurš ir noslēgts ar apdrošināšanas sabiedrību ar domicilu citā dalībvalstī, var tikt kvalificēta par "filiāli, aģentūru vai citu struktūru", ja – kumulatīvi –:

– tā darbojas dalībvalstī un atlīdzina materiālo kaitējumu saskaņā ar transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, kuras riskus sedz apdrošināšanas sabiedrība;

60 Prasībā, par kādu ir runa konkrētajā gadījumā, kur ir ārpuslīgumiskās attiecības.

– tā ārēji izturas kā apdrošināšanas sabiedrības atzars; un

– tā ir ar vadību un materiālā ziņā aprīkota tā, lai tā būtu spējīga risināt lietišķas sarunas (slēgt darījumus) ar trešām personām tādējādi, ka šīs personas zina, ka eventuāli var tikt nodibinātas tiesiskas attiecības ar apdrošināšanas sabiedrību, tieši ar to nekontaktējoties.